

Kniha roku [2009]

Anketa pro Lidové noviny

1. Karl Jaspers: *Duchovní situace doby* (Academia 2008). Knížka památná, ač nesnadná, dodnes aktuální, místy dokonce třaskavá, překladem žel zatemněná až k umrtvení – škoda!
2. Petr Pithart: *Devětaosmdesátý* (Academia). Upřímné paměti aktéra, který nemluví jen o sobě (a pokud ano, tak nikoli nekriticky).
3. Kritický sborník 1981–1989 (Triáda). Dokumentuje smysluplnost úsilí o „neoficiální“ kulturu v nesvobodné době; a naše „liberální“ společnost nechala sborník chřadnout až i zaniknout.

http://www.lidovky.cz/jak-odpovidali-ucastnici-ankety-kniha-roku-2009-a-k-fuu-/ln_redakce.asp?c=A091218_144604_ln_redakce_glu

[další odpovědi (A-K)]

Jak odpovídali účastníci ankety Kniha roku 2009?

Ivan Adamovič, kulturní publicista a kritik

Jiří Kratochvíl: *Slib* (Druhé město). Opět jedna ze zásadnějších knih spisovatele s vypravěčstvím v krvi, který se alespoň literárně vypořádává s temnotou 50. let.

Miloš Urban: *Lord Mord* (Argo 2008). Estetický tradicionalista a literární virtuos v nejlepší formě.

Slavoj Žižek: *Podkova nade dveřmi* (AVU). Výbor esejů populárního filozofa, který dovede strhnout k radosti z myšlení.

Jan Balabán, spisovatel

Letos mě zaujala kniha amerického indiánského autora Shermana Alexie *Kouřové signály* (Paseka), úžasné povídky magické i realistické, psané ve stylu, který sám autor nazývá "rezervační realismus". Bolestné osudy lidí.

Milan Balabán, spisovatel a teolog

1. Zuzana Navarová: *Andělská počta* (Host 2008). Nejen zajímavá, nýbrž jímavá a světsky moudrá zpěvačka a textařka nezrezavěla po celá desetiletí. Zelená hvězda spadla, dolů, k nám. Štěstím se zpil snad každý host, salve, amica.

2. Řehoř z Nyssy: *Proč neříkáme, že jdou tři bohové* (Oikúmené). Zvídává badatelka Lenka Karfíková uvádí jednoho z církevních otců, kteří položili základy křesťanského učení v návaznosti na poselství Bible. Bůh překračuje každé jméno a "božství" je jedno z těchto jmen.

3. Milan Balabán: *Jímavé portréty biblických žen* (Kalich). Knihou procházejí starozákonní i novozákonní ženy, malé, velké, ctnostné, nestoudné – s komentářem religionisty a biblisty. Ilustrovala Veronika Tydlitátová. Žena není jen družka či průvodkyně muže. Vyzařuje totiž Boží mateřství, které nás kojí, sytí, vychovává a zaplavuje nás bezmezným soucitem

Alexander Balogh, kulturní redaktor deníku SME

Karel Haloun, Lubomír Martínek: *Otrava krve* (Revolver Revue). Úžasný dialóg, ktorý charakterizuje aj táto jeho veta: Názor jsem nezměnil, ale ukázal jsi mi přístup stojící za uvažování.

Ján Rozner: *Sedem dní do pohrebu* (Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT). Opis udalostí od smrti svojej manželky, prekladateľky a "nepriateľky socializmu" Zory Jesenskej po jej pohreb v roku 1972 je súčasne autobiografickou literatúrou i autonómnou beletriou.

Katarína Kucbelová: *Malé veľké mesto* (Ars Poetica). Precízna básnická skladba, kde aj fragmenty Eliotových a Kolářových básní i rôznych neliterárnych textov sa stávajú navzájom komunikujúcimi autentickými výpoveďami.

Václav Bartuška, diplomat, politik a publicista

1. Michael Chabon: *Židovský policejní klub* (Odeon 2008). Výborná detektivka – a mnohem víc, než jen hledání jednoho vraha.
2. Daniel Yergin: *The Prize. The epic Quest for Oil, Money & Power* (Kořist. Epický souboj o ropu, peníze a moc. Free Press 2008 – nové, rozšířené vydání; prvně vyšlo 1991). Nejlepší knížka o ropě, jakou jsem kdy četl.

Jitka Bednářová, literární historička

1. Mojmir Trávníček: *V letokruzích naboso* (Dalibor Malina) – vzpomínky, které zasahují celého člověka a umožňují "upřesnit a provzdušnit minulost vlastní".
2. Xavier Galmiche: *Vladimír Holan, le bibliothécaire de Dieu* (Paříž, Institut d'études slaves) – holanovská monografie od francouzského bohemisty, založená na překladech i subtilních analýzách.
3. Radek Malý: *Kam až smí smích* (Meander) – originální básnění v nejlepší tradici tvorby pro děti.

Libuše Bělunková, šéfredaktorka kulturního čtrnáctideníku A2

Letos – radosti rozdrobenější loňska:

Petr Rezek: *Architektonika a protoarchitektura* (Galerie Ztichlá klika a Filosofie). Rezkovy spisy jsou chvályhodný čin, tento kus (VII.) záhodno číst zároveň s *Předpotopními úvahami* Karla Kosíka (Torst 1997).

Ádám Bodor: *Návrat k sově*. Překlad Tomáš Vašut (Dauphin). Úpornost, úspornost, vizualita, ticho; rytmus. A obsah! Krátké povídky.

Libuše Moníková: *Zjasněná noc*. Překlad Jana Zoubková (Argo). Bazén, Janáček i čeština i spousta chyb očí, co zůstaly opodál. Novela.

Jiří Bičák, teoretický fyzik

1. Günther Hasinger: *Das Schicksal des Universums – Eine Reise vom Anfang zum Ende* (Osud Vesmíru – cesta od počátku ke konci; Goldmann Verlag, München). Přední fyzikální literatura vychází dnes v angličtině, vynikající populárně vědecká díla se však občas objevují i v jiných jazycích: kniha významného astrofyzika, dnes ředitele největšího Ústavu Maxe Plancka, s nevídaným pedagogickým uměním, bez jediné rovnice (ale s mnoha ilustracemi), provází čtenáře od počátků fyzikálního Vesmíru ve velkém třesku jeho vývojem, zahrnujícím životy planet – včetně napínavého líčení jednání během "třetí pražské

defenestrace" v roce 2006 na kongresu Mezinárodní astronomické unie, na němž bylo Pluto z rodiny planet "vyloučeno" – přes životy hvězd a galaxií, až k scénářům konce Vesmíru, kdy i gigantické černé díry se vypaří.

2. Thomas E. Woods, Jr.: *Jak katolická církev budovala západní civilizaci*. Přeložili Michaela a Václav Freiovi (Res Claritatis). Jistě jednostranné, názvu však plně odpovídající, nevelké dílo (vybavené mnoha odkazy na další literaturu) přesvědčivě ukazuje, jak zásadní vliv měli kněží-vědci a učitelé, stavitelé chrámů, teologové-právníci, zakladatelé špitálů a charit a další, v jakýsi "Řád" věřící, na začátky rozvoje vědy, umění i zakotvení zásad práva a morálky v naší společnosti – přínosné pro stoupence nejružnějších vyznání, včetně ateistického.

3. Michael Zachař: *František Kaván* (pro Galerii Kodl vydalo nakladatelství REFOT). Mnoha nádhernými ilustracemi provázená, s hloubkou a oddaností sepsaná velká monografie o malíři, jehož dílo je – a časem stále více bude – cenným svědectvím o někdejších půvabech a přitahující vlídnosti české krajiny, kterou "efektivně" brutalizujeme.

Vladimír Binar, spisovatel, editor a literární historik

Andrej Stankovič: *Josef Florian a Stará Říše* (Triáda 2008). Svědčí o obrovské práci kdysi neviditelných "outsiderů", kteří vnesli do české literatury ohromnou vzdělanost a podstatně ovlivnili literaturu 20. století.

Josef Kostohryz: *Básně, Povídky a jiné prózy* (Kalina). Šťastný návrat k jednomu z nejčistších českých básníků s jemnou a obdivuhodnou imaginací, nehledě na jeho tragický životní osud. Ve verši byl dědicem Březinovým a antiky, v básních v próze navázal na velkého básníka Maxe Jacoba. Soubor Kostohryzova díla je také příklad, že je třeba skoncovat s dělením poezie na katolickou a jinou.

Tzvetan Todorov: *La littérature en péril* (Flammarion 2007). Ukazuje, jak vědecké uvažování o literatuře začalo zastiňovat sama díla. Literatura je ohrožena tím, že se stala vědeckým objektem, ačkoliv její podstatou je dobývání krásy a hledání smyslu života.

Petr Borkovec, básník, překladatel a dramaturg café FRA

Knihou roku je pro mě výbor z básnických sbírek a textů 1959–1968 Vladimíra Binara *Hlava žáru*, který vydala Triáda. Básně ze šedesátých let jsou tu doplněny žánrově komplikovaným pásmem Kolokvia I. z poloviny let osmdesátých, v němž se autor vrací nejen do let, kdy básně vznikaly, ale také do dětství. Zároveň v zápiscích prosakuje realita 80. let. Dohromady je to silná lyrická biografie, z které vystupují, nebo jak to říct, vášnivě a křehké básně.

Jiří Brabec, literární historik

Lexikon české literatury jako by odstartoval řadu literárněvědných knižních studií, které se dostávají do středu duchovních střetů naší doby. Znovu chci připomenout Josefa Vojvodíka *Povrch, skrytost, ambivalence. Manýrismus, baroko a (česká) avantgarda* (Argo 2008). Dále precizní benjaminovské analýzy Petra Málka *Melancholie moderny* (Dauphin) a knížku radostného feminismu, který nově otevírá problematiku literární přítomnosti i minulosti: Libuše Heczková: *Píšící Minervy* (FF UK).

Edgar de Bruin, překladatel, literární agentur Pluh, Amsterdam

1. Tomáš Zmeškal: *Životopis černobílého jehněte* (Torst)

2. Jáchym Topol: *Chladnou zemí* (Torst)

3. Lan Pham Thi: *Bílej kůň, žlutěj drak* (Knižní klub)

Tyhle tři knihy se zabývají jinakostí, předsudky, tolerancí a netolerancí. Lan Pham Thi, respektive Jan Cempírek, přímočaře, osobitě; Tomáš Zmeškal rafinovaně, s hloubkou a výborným stylem; Jáchym Topol nám ukazuje syrovým, strhujícím vyprávěním, kam to všechno vedlo v nejzazším důsledku.

František Burda, organizátor setkání Ars Poetica

1. Josef Kostohryz: *Básně, Povídky a jiné prózy* (Kalina). Obdivuhodný ediční počín plný vřelého vztahu k básníku, na něhož se mělo zapomenout. Athény a Jeruzalém spojené v chrám slova.

2. Tomáš Halík: *Stromu zbývá naděje* (NLN). Optimismus a pesimismus jsou bludné cesty myšlení, co zbývá? Poctivé hledání skutečné naděje, zvláště první kapitoly knihy ukazují, že Halík se netočí v kruhu.

3. Joseph A. Tainter: *Kolapsy složitých společností* (Dokořán) / Dinesh D'Souza: *Křesťanství a ateismus úplně jinak* (Ideál). Jak snadné je propadat obecnému mínění nebo populárním interpretacím a minout zásadní fakta jenom proto, že je nechceme znát nebo se nehodí do našeho modelu světa.

Václav Cílek, geolog a spisovatel

1. *Staroegyptská kniha mrtvých* (překlad Břetislava Vachaly, Dokořán) je jednou z prvních a nejvíc základních knih celé naší civilizace. Poprvé je k dispozici v úplném a důvěryhodném překladu.

2. Svazkem *Jeskyně* (AOPK ČR a MŽP, 2009) byla završeno regionální část šestnáctidílného projektu *Chráněná území ČR* – stovky autorů, stovky fotek, světově ojedinělý počín o celkové váze potisknutého papíru asi 50 kg.

3. Britský archeolog Joseph A. Tainter podává v knize *Kolapsy složitých společností* (Dokořán) popis světa, který spotřebovává většinu své energie nikoliv na svůj rozvoj, ale na udržení své složitosti. Poselství této knihy teprve postupně dozrává.

Rudolf Čechura, spisovatel

1. Lan Pham Thi: *Bílej kůň, žlutěj drak* (Knižní klub). Na knížku příliš krátký text (138 stran včetně ilustrací), ale je to první česká (a poutavá!) knížka Vietnamky, která hned v první větě píše "Jsem Češka". Pochvalu zaslouží porota nakladatelství za to, že tu nevšední knížku dostala na trh. (Pozn. red.: odpověď pana Čechury byla psána 11. 11. 2009, totožnost skutečného autora knihy vyšla najevo až později.)

2. Petr Mikšíček: *Tváře Krušnohoří. Gesichter des Erzgebirges* (FORNICA graphics). Záslužná dvojjazyčná knížka o mém rodném kraji – takže volbu možná ovlivnily emoce- Ale i objektivně je to vynikající non-fiction se vzácnými černobílými snímky z těžce zkoušeného regionu.

3. Václav Daněk: *Svěcení podstatných slov* (Gallery). Nejsou to jen půvabné sonety (barevné, imaginární, elementární), ale v závěru také obtížná forma sonetového věnce, kterou Daněk hravě ovládá, jak přesvědčil už v předešlé knížce.

Jiří Černý, hudební kritik a muzikolog

Jan Urban: *Extrémy a lidé blízcí. Rozhovor se Šimonem Pánkem* (Galén 2008). Se čtyřicátníky Pánkova charakteru a světového rozhledu má naše země budoucnost.

Irena Gerová: *Vyhrabávačky. Deníkové zápisky a rozhovory z let 1988 a 1989* (Paseka). Čisté reportérství, nekoketující s fejetonem ani esejem, novinářčino osobní ručení a navrch otázka, na něž mohl Václav Havel i zajímavě odpovědět.

Nick Mason: *Pink Floyd* (BB art 2007). Výjimka uprostřed publikační rockerské hlušiny, nabitá neznámými fakty a střídavě kořeněná britskou sebeironií.

Jiří Černický, výtvarník

1. Beletrie: Muriel Barberyová: *S elegancí ježka* (Host 2008). Je to kniha, která velmi vtipně, prostřednictvím zdánlivého outsidersa, zprostředkovává čtenáři hluboké myšlenky filozofie, etiky, estetiky atd. Cenný je na ní nadhled a sarkastický humor.

2. Slavoj Žižek: *Podkova nade dveřmi* (AVU). Výbor z textů velmi aktuálního, mezinárodně uznávaného slovinského filosofa. V této knize se snaží zachytit aktuální otázky dnešního světa. Jeho názory jsou velmi neortodoxní a často se týkají našeho středoevropského prostoru. Navíc je to první kniha edice AVU.

Petr Čornej, historik

1. Konrad Paul Liessmann: *Teorie nevzdělanosti. Omyly společnosti vědění* (Academia). Autor, který před dvěma lety obdržel v Rakousku ocenění "vědec roku", ukazuje, proč se ve střední Evropě (u nás s požehnáním Rady vlády pro výzkum, experimentální vývoj a inovace, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy i profesionálních deformátorů) řítí věda i všeobecná vzdělanost do kopru.

2. Karel Durman: *Popely ještě žhavé... II. Konce dobrodružství* (Karolinum).

Závěrečná část vynikající syntézy českého exilového historika, mapujícího s nadhledem světový vývoj od roku 1938 (v druhém svazku od roku 1964) do současnosti.

3. Jiří Holub: *Kolik váží Matylda* (Knižní klub). Spontánně napsaná knížka pro děti, jež si v přívalech legráček ani neuvědomí, jak programově se mladý spisovatel inspiroval módním multikulturalismem.

4. Josef Válka: *Myšlení a obraz v dějinách kultury. Studie, eseje, reflexe* (Matices moravská). Soubor kratších textů letos osmdesátiletého, leč stále inspirativního a provokativního historika, který sleduje klíčové problémy české a evropské kultury v panoramatickém záběru od časů Karla IV. až k nástupu postmoderny.

Václav Daněk, spisovatel

Bohumila Grögerová: *Rukopis* (Edice současné české poezie, Pavel Mervart 2008). Statečná, skromností prokvetlá, neopakovatelně svébytná výpověď předčasně závětních textů fyzického a psychického srozumění.

Philp Roth: *Sabbathovo divadlo* (Mladá fronta 2008). Amorální, zvrhlíkovým sexyslangem i v češtině dobře prolezlý tlustý román s rafinovaně kontrastní pointou, aby čtenářovo "ahá!" přišlo až na poslední stránce.

Jáchym Topol: *Chladnou zemí* (Torst). Pro Topola typický fantazijní způsob interpretace (tentokrát ještě stále nedopsaného) tématu masového vraždění z vůle dvou obludných systémů 20. století. I autorova pověstná ironie tu pláče.

Jan Děkanovský, kulturolog a publicista

1. Cormac McCarthy: *Krvavý poledník aneb Večerní červánky na západě* (Argo). Obě McCarthyho letošní novinky na českém trhu (ještě *Dítě boží*) jsou skvělé; hlas dávám uhrančivému, historicky podloženému antiwesternu.
2. Vladimír Macura: *Šťastný věk (a jiné studie o socialistické kultuře)* (Academia 2008). Neobyčejně záslužný editorský počin, který uvádí Macurovy výborné "sémiotické eseje" konečně v důstojné podobě.
3. Vladimír Sorokin: *Den opričníka* (Pistorius & Olšanská). Působivá antiutopie, ze které běhá mráz po zádech, a spolu s Macurovou knížkou také příhodný příspěvek k listopadovému výročí.

Miloš Doležal, básník a redaktor Čro3-Vltava

Jan Zahradníček: *Mezi nás prostřena noc* (CDK 2008). Dopisy z kriminálu adresované manželce. Síla věrnosti. Temná noc kriminálu. Jedinečný konvolut v dějinách českého písennictví.

Miloslav Růžička: *Vyhnanci – Akce "kulak"* (vydal autor 2008). Objemná kniha, sto dvacet příběhů bolševické šikany, trapičství, teroru a násilného vystěhování soukromě hospodařících zemědělců, převážně na Vysočině; žalující svědectví o nenapravitelném mrzačení krajiny a ničení rodinných pospolitostí.

Josef Kostohryz: *Básně a Povídky a jiné prózy* (Vydala Věra Matoušová – Kalina). Konečně! Vycházejí dva svazky básníka přehlíženého, přesného i přísného. Sevřené dílo, melancholie, jihočešství, zámlky vzpomínek.

A nemohu neuvést Karel Vrána: *Svoboda k pravdě* (Vyšehrad 2008) a Vladimír Neuwirth: *Vcházení do Evropy* (Triáda 2008). Eseje, reflexe a deníky dvou spřízněných duší, Čechů, Evropanů, exulantů, kteří se po roce 1989 vrátili domů. Noblesní lekce všem Antievropanům-křupanům.

Lubomír Doležel, bohemista a literární teoretik, Toronto

Za nejhodnotnější knihu roku (z těch, které jsem byl schopen číst) považuji sborník *Přemyslovci. Budování českého státu*, vydaný Nakladatelstvím Lidové noviny pod redakcí Petra Sommera, Dušana Třeštíka a Josefa Žemličky. Tento sborník se blíží ideálu současné (tj. post-postmoderní) historiografie tím, jak spojuje pečlivou, kritickou analýzu pramenů s výkladem, který se obrací na širší čtenářskou obec.

Jiří Drahoš, předseda Akademie věd ČR

Máte doma půl metru knih Thomase Bernharda a myslíte si, že jeho *Moje ceny* už nemusíte? Ale ano! Je to srandovná a strašně zas!

(Kalich, Paseka, Prostor)

Alena Dvořáková, anglistka (Dublin)

Třetí díl idiosynkratických memoárů J. M. Coetzeeho *Summertime. Scenes from Provincial Life* (Harvill Secker, London), dokazuje, že zprávy o soumraku Coetzeeho tvorby jsou poněkud předčasné. *Love and Summer* (Viking, Penguin Books) Williama Trevora jako dokonalou připomínku, v jaké míře a proč stále ještě žijeme v "předlouhém" devatenáctém století. A do třetice *Ďáblové, ženy a národ* Roberta B. Pynsenta (Karolinum 2008) pro vtip, ostrost vidění, hloubku a šíři vybraných úvah o české literatuře a román *The White Tiger* Aravinda Adigy (Atlantic Books, London 2008) pro humor prostý sentimentality (český překlad jsem bohužel ještě nečetla).

Jiří Ellinger, diplomat a historik

Jiří Suk: *Labyrintem revoluce* (Prostor, 2. vydání). Sice "jenom" druhé vydání, ale pořád je to nejlepší studie o osmdesátém devátém, kterou máme. "Poločas rozpadu", který v ní Suk popisuje, stále volá po pokračování!

Jiří Hoppe: *Opozice 68: Sociální demokracie, KAN a K 231* (Prostor). Šedesátý osmý z jiného úhlu pohledu – nového, potřebného, užitečného. Meze "socialismu s lidskou tvář" z něj vystupují ještě zřetelněji.

George Friedman: *The Next 100 Years: A Forecast for the 21st Century* (Doubleday). Friedman, zakladatel agentury Stratfor (Strategic Forecasts), nabízí vynikající a provokativní analýzu současných i budoucích trendů světové geopolitiky. I kdyby Japonsko a Turecko nakonec na Den díkůvzdání 24. listopadu 2050 nerozpoutaly světovou válku proti USA, jak Friedman (s lehkou ironií vůči těmto sci-fi pasážím) předpovídá, nesníží to hodnotu jeho pronikavých úvah a pozorování.

Miloslav Fiala, premonstrát, bývalý prezident České katolické charity

Tomáš Sedláček: *Ekonomie dobra a zla* (Nakladatelství 65. pole). Kniha moudrá, která překračuje rámec ekonomie zaměřené na dosažení zisku a ukazuje na její mravní stránku. Osvobozující pohled, který stojí za zamyšlení.

Karel Vrána a Václav Havel: *Poslání a pokušení slova* (Trinitas). Oba autoři zdůrazňují váhu každého lidského slova, které je vyřčeno nebo napsáno.

Benedikt XVI.: *Caritas in Veritate – Láska v pravdě* (Karmelitánské nakladatelství). Zamyšlení nad klady a omyly lidského rozvoje v současnosti.

Petr Fischer, vedoucí kulturní redakce ČT

Atlas transformace (tranzit.cz)

Cormac McCarthy: *Krvavý poledník* (Argo)

Petra Soukupová: *Zmizet* (Host)

Viola Fischerová, básnířka

1. Radka Denemarková: *Smrt, nebudeš se báti aneb Příběh Petra Lébla* (Host 2008). Lze číst jako pozoruhodné faktografické svědectví dvojího zápasu o identitu: zprvu hlavní postavy románu, v průběhu psaní pak čím dál naléhavěji i jeho autorky.
2. Pavel Šrut: *Lichožrouti* (Paseka 2008). Definitivní vyřešení záhady, proč člověku opakovaně chybí jedna ponožka do páru. I s věrnými portréty viníků, jak je zachytila Galina Miklínová. Poučné pro malé i velké.
3. Eva Oubramová: *Co zbývá?* (Literární salon). Výbor 95 básní z krabice pozůstalé po téměř neznámé mostecké básnířce. A přitom milostná poezie, fascinující nejen autorčinou schopností milovat, ale i uměním o tom psát. Tedy – žádná "lyrika, lyrika, tklivá dynamika" (Gałczyński).

Alice Flemrová, překladatelka

1. Josef Škvorecký: *Zbabělci*. Editor Michael Špirit (2 sv., Books and Cards). Skvělý návrat k dávné četbě, umocněný kontextem letošního "vzpomínkového" listopadu. Vynikající román, navzdory popularitě nedoceněný, stejně jako jeho autor.
2. Chico Buarque: *Budapešť*. Překlad a doslov Šárka Grauová (Torst). Nick Cave není jediný muzikant, co umí psát. Zábavný, chytrý a skvěle přeložený román o tom, jak se lidská identita plete do studia jazyků, a cizí jazyky do lidské identity.
3. Giorgio Vasta: *Il tempo materiale* (minimum fax, Roma 2008). Pro tuhle anketu ztracený bod, ale pro mě nejsilnější čtenářský zážitek roku. Palermo 1978: drsný a poetický příběh o tom, co se může stát, když si chytré děti hrají na Rudé brigády.

Martin Foret, komiksový publicista

1. Michal Ajvaz: *Cesta na jih* (Druhé město). Pro Ajvazovu tvorbu mám slabost, ale přijde mi, že tento román se mu povedl nadmíru – má všechno, pro co mají čtenáři Ajvazovo psaní rádi, ale navíc i silný potenciál oslovit čtenáře nové.
2. Scott McCloud: *Jak rozumět komiksu* (BB art). Pro mne de facto "profesní" nutnost, ale i kniha, kterou považuji za zásadní a doporučeníhodnou – pro každého, kdo chce rozumět... Je skvělé, že vyšla česky, navíc ve výborném překladu.
3. Miloš Macourek – Kája Saudek: *Muriel a oranžová smrt* (Albatros Plus). Něco jako splněný sen a Událost roku v jednom – po čtyřiceti letech poprvé vyšlo legendární pokračování kultovního komiksu: Kája Saudek v úžasné formě a příběh, v jehož vydání už se ani nedoufalo!

Jaroslav Formánek, kulturní redaktor Respektu

Josef Jedlička: *České typy a jiné eseje* (Albatros Plus). Krátké, ale brilantní popisy české povahy, národního charakteru.

Martin Ryšavý: *Cesty na Sibiř* (Revolver Revue 2008). Výjimečný příběh o vnitřní i vnější cestě za poznáním.

Radka Bzonková, Lukáš Babka: *Jen jeden osud. Antologie sovětské lágrové prózy* (Academia). Unikátní soubor povídek různých autorů někdejších vězňů komunistického gulagu.

Tomáš Glanc, rusista

Petra Soukupová: *Zmizet* (Host). Strhující, bezohledně přímočaré a podivuhodně suverénní vyprávění povrchních, samozřejmých banalit z všednodenního života fiktivních lidí poskytuje radost z četby textu, který jako by nemohl zůstat nenapsaný.

Vladimír Sorokin: *Den opričníka* (Pistorius & Olšanská). Jeden z nejvýznamnějších románů, které byly v posledních letech rusky napsány, v brilantní umělecké vizi předkládá odpověď na otázku, která se týká každého: v jakém duchu a za jakého režimu se bude žít v Rusku za dvacet let.

Josef Koudelka: *Invaze 68 /rusky/* (Torst).

Milan Glaser, vedoucí České sekce Rádia Vatikán

1. *Mystika těla* od Fabrice Hadjadj je epochální dílo. Objevné, pozoruhodně pronikavé a literárně vytříbené. Autorem je Francouz s arabským příjmením, židovské národnosti a katolické víry. (*Mistica della carne. La profondita dei sessi*, Medusa, Milano 2009; originál: Fabrice Hadjadj, *La profondeur des sexes. Pour une mystique de la chair*, Ed. de Seuil).

2. *Uzavírám vás do svého srdce*. Životopis Josefa kardinála Berana od Stanislavy Vodičkové je první nepatetická zpráva o pohnutém českém osudu minulého století. (CDK, Ústav pro studium totalitních režimů).

3. *Chvála svědomí* od Josepha Ratzingera. Dosud nepublikované přednášky bývalého kardinála je radost číst. (*L'Elogio della coscienza*, Cantagalli, Siena 2009).

Barbora Grečnerová, překladatelka

Bohumila Grögerová: *Rukopis* (Pavel Mervart 2008). Kniha, ze které člověka ještě dlouho po přečtení mrazí v zádech. Asi to je opravdovostí každého slova, silou lásky k životu i lásky k psaní.

Jón Kalman Stefánsson: *Letní světlo, a pak přijde noc* (Dybbuk). O smyslu i nesmyslu bytí v jedné islandské vesnici, nebo vlastně spíš kdekoli, a hlavně skvěle vyprávěné.

Bohumila Grögerová, spisovatelka a překladatelka

Viola Fischerová: *Domek na vinici* (Agite/Fra). Pro mě vrcholná poezie, čistá a krásná.

Josef Vojvodík: *Povrch, skrytost, ambivalence. Manýrismus, baroko a (česká) avantgarda* (Argo 2008). Nádherná studie k různým epochám výtvarného umění.

João Guimarães Rosa: *Burití*. Překlad Vlasta Dufková (Torst 2008). Celou knihu i s hlubokou, široce založenou studií Vlasty Dufkové, považuji za jedinečný překlad.

Jiří Grygar, astrofyzik

1. Bohumila Grögerová: *Rukopis* (Pavel Mervart 2008). Strhující intimní poezie propojená zcela přirozeně se zasvěceným úžasem nad výsledky moderní fyziky a astronomie.

2. Stephen Webb: *Kde tedy všichni jsou?* (Paseka 2008). Kritický souhrn padesáti možných

odpovědí k objasnění tzv. Fermiho paradoxu, proč dosud mimozemšťané nepřistáli na Zemi.
3. Erik Tabery: *Hledá se prezident* (Respekt Edice 2008). Faktografický pohled do zákulisí české politiky, který čtenáře přesvědčí o tom, že naše politika klesla ještě hlouběji, než dosud tušil.

Dana Hábová, překladatelka

W. G. Sebald: *Austerlitz* (Paseka)

Thomas Bernhard: *Moje ceny* (Prostor)

Alice Munroová: *Nepřítel, přítel, ctitel, milenec, manžel* (Paseka)

Emil Hakl, spisovatel a publicista

1. Václav Cílek: *Orfeus. Kniha podzemních řek* (Dokořán). Tuto knihou volím jako zástupnou, neboť všechny Cílkovy publikace (*Krajiny vnitřní a vnější, Makom. Kniha míst...*) jsou mimořádně zajímavé a tak či onak na sebe navazují. S vzácně komplexním nadhledem a nikoli bez humoru se zabývají krajinou – jejími stopami v nás a našimi v ní.

2. Cormac McCarthy: *Krvavý poledník aneb Večerní červánky na západě*. Překlad Martin Svoboda (Argo). Vlastně bych raději dal hlas nějakému méně "profláknutému" dílu, ale McCarthy nechává v rámci tohoto textu rozeznít natolik mohutný, jiskřivě uhrančivý a k tomu ještě nadčasový epos, že jej nelze pominout.

Tomáš Halík, duchovní a vysokoškolský pedagog

Grace Davieová: *Výjimečný případ Evropa* (CDK). Pronikavá analýza náboženských proměn v dnešním světě z pera významné anglické socioložky.

Boris Wiseman, Judy Groves: *Lévi-Strauss a strukturální antropologie* (Portál). Vtipný úvod do myšlení nesnadného autora.

Ian Hazlett (ed.): *Rané křesťanství* (CDK). Vynikající soubor historických studií mezinárodního týmu specialistů na antické a patristické kořeny evropského křesťanství.

Karel Haloun, grafik a výtvarník

František Štorm: *Eseje o typografii* (Edice Revolver Revue, sv. 35, 2008). Přemýšlí-li někdo poctivě a bez předsudků o své profesi, uvažuje obvykle stejně i o mnohém jiném. Eseje předního českého typografa Františka Štorma jsou pro takové konstatování tím nejlepším dokladem. Patří ke knihám, které by měly být v podobných anketách jmenovány každý rok, bez ohledu na dobu vzniku.

Nick Cave: *Smrt Zajdy Munroa* (Argo, edice AAA, sv. 100). Další kamínek do makabrozní multidisciplinární mozaiky australského mistra šerosvitu. Groteska vymalovaná v černě, prosvětlená pouťově řvavými fluorescentními detaily. Stejná podmanivá síla jako v jeho nejlepších albech nebo ve scénáři k syrovému filmu *The Proposition*. Povinná četba pro všechny, kteří mají sklon neustále "přítakávat životu".

Sešity. Výběr z 33 ½ čísel časopisu. Uspořádali Pert Kabeš, Jaroslav Kořán a Dušan Karpatský (Gallery). Svobodomyšlnost a otevřenost generačních Sešitů přinášela mnohým naději, zatímco jiné právem strašila. Jedna z prvních obětí normalizace (1969). Původní obálka

Milana Grygara (1/66) je žhavě současná ještě dnes. Ani čtení není vyhrazeno pamětníkům. Z mého pohledu nakladatelský počin roku.

Růžena Hamanová, literární historička

Tomáš Zmeškal: *Milostný dopis klínovým písmem* (Torst 2008). Neotřele zpracované téma, promyšlená kompozice, krásná čeština.

Karel Srp a kol.: *Karel Teige a typografie. Asymetrická harmonie* (Arbor vitae a Akropolis).

Kompletní rozbor a zhodnocení významné části díla Karla Teiga a vlastně avantgardních tendencí v typografii vůbec. Bohatá biografická a obrazová dokumentace, soubor článků o typo.

Ivan M. Havel, matematik a kybernetik, šéfredaktor časopisu Vesmír

Richard Powers: *Stopy paměti* (Odeon 2008)

Ian McEwan: *Cizinci ve městě* (Mladá fronta 2008)

Paul J. Steinhardt, Neil Turok: *Bez počátku a konce* (Paseka)

Shaun Gallagher, Dan Zahavi: *The Phenomenological Mind* (Routledge 2008)

Michal Ajvaz: *Cesta na jih* (Druhé město 2008)

Zbyněk Hejda, básník

Ivan Matoušek: *Oslava* (revolver Revue)

Ladislav Hejdánek, filosof

1. Karl Jaspers: *Duchovní situace doby* (Academia 2008). Knížka památná, ač nesnadná, dodnes aktuální, místy dokonce třaskavá, překladem žel zatemněná až k umrtvení – škoda!

2. Petr Pithart: *Devětaosmdesátý* (Academia). Upřímné paměti aktéra, který nemluví jen o sobě (a pokud ano, tak nikoli nekriticky).

3. Kritický sborník 1981–1989 (Triáda). Dokumentuje smysluplnost úsilí o "neoficiální" kulturu v nesvobodné době; a naše "liberální" společnost nechala sborník chřadnout až i zaniknout.

Markéta Hejkalová, spisovatelka, překladatelka a nakladatelka (Hejkal), pořadatelka Podzimního knižního trhu v Havlíčkově Brodě

1. Jiří Stránský: *Oblouk* (Hejkal). Román popisuje fašistickou i komunistickou totalitu, pojmenovává viníky, ale přitom nevolá po jejich krvi, a kromě toho z něj vyzraňuje naděje a optimismus.

2. Jiří Kratochvíl: *Slib* (Druhé město). Strhující příběh z autorova magického města Brna, v jehož podzemních chodbách se splétají nitky osudových náhod.

3. Martin Reiner: *Lucka, Maceška a já* (Druhé město). Nečekaně dojmavý příběh o mnoha podobách lásky.

Dagmar Hochová, fotografka

1. Peter Demetz: *Dějiště Čechy* (Paseka)
2. Ludvík Vaculík: *Tisíce slov* (Atlantis)
3. Daniel Kaiser: *Disident Václav Havel 1936–1989* (Paseka)

Jiří Honzík, rusista

Jindřich Pokorný: *Parsifal. Osudy jedné demokratické odbojové skupiny v letech 1938–1945 s poválečným dovětkem* (edice Paměť nakladatelství Academia). Náš přední germanista zde na základě pracně shromážděných dokumentů, pamětnických svědectví i vlastní spoluúčastnické zkušenosti konkrétním vyličením osudů jednoho elitního rezistentního společenství přesvědčivě dokládá, jak povážlivě zjednodušují, kdo tvrdí, že za nacistické okupace se u nás jen mlčelo a čekalo.

Karel Šiktanc: *Vážná známost* (Karolinum 2008). Poezie nanejvýš originální, ale prostá vyumělkovaných schválností. Nečte se lehce, naopak. Nicméně, ponoříte-li se do ní, obohatí vás myslitelskou hloubkou a svrchovanou tvárnou kázní svých sdělení.

Jan Slavík: *Leninova vláda 1917–1924* (NLN). Ta kniha sice poprvé vyšla před více než sedmnácti lety, ale stále nám má co povědět. Je záviděníhodným příkladem nesmlouvavě kritického, zároveň však moudře empatického přístupu k sebeproblematičtější osobnostem a dějinným zádrhelům.

Jan Horáček, kameraman a fotograf

Sándor Márai: *Deníky I, II (1943–1989)* (Academia 2008). Dějiny Evropy očima pronikavého pozorovatele a vynikajícího spisovatele Sándora Máraiho, u nás je srovnatelné dílo snad jen *Teorie Spolehlivosti* Ivana Diviše.

László Darvasi: *Legenda o kejklířích se slzami* (Dauphin 2008). Z tiráže knihy: Po těle Uher podmaněném osmanskou říší šlapou Maďaři, Turci a Němci a mnoho dalších národů. Skvostné město Budín v těch letech přitahuje celou Evropu, neodolatelně se všim všudy. Cti se nakonec dostane také těm, kteří nikdy nedorazí včas...

Josef Koudelka: *Invaze 68 /rusky/* (Torst). Obrazová esej o srpnových událostech roku 1969. Dodnes se na tento akt agrese v Rusku dívá zkreslenou optikou. Kniha vyšla v sedmi jazykových mutacích. Pro ruštinu se nenašel ruský nakladatel. Proto se nakladatelství Torst rozhodlo vydat tuto jazykovou mutaci samo.

Michal Horáček, textař

Karel Durman: *Popely ještě žhavé... II. Konec dobrodružství* (Karolinum). Dějiny 20. století napsané v duchu johnsonovské tradice; autor mísí přístup korektního vědce (uvádí množství výmluvných, širě málo známých podrobností) s inteligentním a vtipným vyprávěním.

Jan Horský: *Dějepisectví mezi vědou a vyprávěním* (Argo). Pozoruhodná erudice autora, jehož přednášky patří na FHS i FF UK k nejsledovanějším, je základem vynikajícího společenskovedního díla v oblasti historiografie. Potěší hluboká víra v možnost a smysl poznávání dějin.

Ondřej Horák, literární redaktor Hospodářských novin

Jon Fosse: *Melancholie II* (Dauphin)

W. G. Sebald: *Austerlitz* (Paseka)

Roberto Bolaño: *Divocí detektivové* (Argo)

Věna Hrdličková, orientalistka

Jaromír Vochala: *Konfucius v zrcadle Sebraných výroků* (Academia). Dílo, jež obsahuje překlad a interpretaci Konfuciových Sebraných výroků z hlediska jazykového i filozofického a jež nepochybně osloví nejen odborníky, ale i širší čtenářskou obec, považuji za průkopnický počín a významný mezník v oblasti sinologického bádání.

Petr Hruška, básník

Pavel Petr: *Aréna Pegas* (Host). Výbor z díla. Básník. Poezie.

Radovan Charvát, překladatel

1. Martin Ryšavý: *Cesty na Sibiř* (Revolver Revue 2008) Pro autentičnost, hledání smyslu i sebe sama, pro drásavou otevřenost bez kalkulu a přetvářky, napůl bláznovství, napůl opravdovost, všechno dohromady neopakovatelný, silný příběh, autoterapie.

2. Josef Kroutvor: *Klobouk, kniha a hůl. Studie "kráčeující postavy" v krajině* (Pulchra) Milá, pěkná knížečka o mém snu: jít pěšky někam hodně daleko, třeba do Toskánska. Ale nebyla by to v dnešním světě plném aut a silnic jen ztráta iluzí? A tak jsem se zatím začel do Reynkova Petrkova, Doležalovy Vysočiny, Kubinovy Šumavy a mnoha dalších poutí a říkám si, že třeba nebyla.

3. *Ti kteří zvolili svobodu* (Damm und Lindlar, Berlín 2008; bilingvní) Kniha o těch, kteří (nuceně) odešli z totality za svobodou: Blatný, Brodskij, Kosiński, Lustig, Miłosz, Zinovjev, Sarah Kirschová, Rosenlöcher a mnoho dalších; s úžasnými on-site fotografiemi tragicky zesnulého Wilfrieda Bauera z doby, kdy černobílá fotografie dokázala říct všechno.

Anežka Charvátová, překladatelka a redaktorka (Garamond)

Cormac McCarthy: *Krvavý poledník aneb Večerní červánky na západě*. Překlad Martin Svoboda, doslov Marcel Arbeit (Argo). První dva díly "hraničářské trilogie" jsem nadšeně zhltna, *Krvavý poledník* je ještě lepší. Neméně zajímavý je doslov, kterým jsem knihu začala.

Atík Rahímí: *Tisíc domů snu a hrůzy*. Překlad Anna a Erik Lukavští (Agite/Fra). Afghánský spisovatel píšící francouzsky mě upoutal už svým prvním románem *Země a popel*. Jeho druhá česky vydaná kniha ryze básnicky zachycuje diktaturu v Kábulu ve střípcích horečky a blouznění. Tisíc domů je perský obraz pro bludiště, což přiléhavě vypovídá o stylu i atmosféře této tenké, leč pronikavé knížky.

Roberto Bolaño: *Divocí detektivové*. Překlad Anežka Charvátová (Argo). Vlastní překlady by se uvádět neměly a dělám to nerada, ale kniha, nad níž jsem strávila celý rok, je natolik mnohovrstevná, pestrá, žánrově, obsahově i stylisticky bohatá, že těžko bych mohla za knihu roku považovat nějakou jinou.

Vít Janeček, dokumentarista a filmový esejista

Václav Bělohradský: *Společnost nevolnosti* (druhé vydání SLON). Přestože tato kniha se v anketách objevila, když vyšla poprvé, druhé vydání je natolik významně doplněné a rozšířené, že jej s odstupem považuji za největší čtenářský zážitek roku. Dnešní doba netrpí nedostatkem podnětů, oč víc trpí nedostatkem lidí vztahujících se k celku (společnosti, bytí, ale i bezprostředního okolí ap.) ve smyslu starosti o celkové perspektivy. Bělohradského myšlení je katalyzátorem takového pohybu a příčným řezem různých příkladů i zkušeností ukazuje, kudy k němu přistoupit i proč to má smysl.

Za velmi objevnou považuji také knihu filosofa Václava Němce *Apoštol svobody a dotěrná monstra* (Herrmann & synové), ve které analyzuje vliv myšlení Václava Klause mj. ve vazbě na klíčová historická i aktuální témata.

Zdeněk Janík, spisovatel

1. Jiří Pilka: *Rozcuchaná kniha*. Grafická úprava a ilustrace Martina Špínková (Karmelitánské nakladatelství). Komentovaný záznam některých vlastních pravidelných rozhlasových zamyšlení, obohacený o zpětný pohled a přílehlavé aforismy.

2. Václav Daněk: *Svěcení podstatných slov*. Grafická úprava Vít Ludvík (Gallery). Osmdesát sonetů: barevných, grafických i "elementárních", zakončený věncem dvanácti sonetů o lásce z nejrůznějších pohledů. S osobitým úvodem. Vyšlo u příležitosti autorových osmdesátin.

Bernard Schlink: *Předčítač*. Překlad Tomáš Kafka (Prostor). Vhled do intimního života německé dozorkyně v koncentračním táboře. Vinu nelze smazat, je ji však třeba začlenit do celého života se všemi okolnostmi, aniž bychom zlo přestali brát jako zlo.

Viktor Janiš, překladatel

Orhan Pamuk: *Sníh* (Argo). Tragikomický pohled na to, jak islamisté vidí Západ – přes tlusté sklo, samozřejmě.

Hilary Mantelová: *Wolf Hall* (Fourth Estate). Plastický románový portrét nejen Thomase Cromwella, ale i celé tudorovské doby.

David Lodge: *Nejtíší trest* (Mladá fronta). Stárnutí, hluchnutí a nebezpečná známost s jednou doktorandkou, to vše v bravurním překladu Richarda Podaného.

Vít Janota, básník

Angelo Maria Ripellino: *Magická Praha* (Argo). Opus magnum italského bohemisty v reedici. Povinné čtení pro každého "znalce" města na Vltavě.

Josef Šafařík: *Hrady skutečné a povětrné* (Dauphin 2008). Umění v dnešním technickém světě? Držte si ozubená kolečka, jedeme z kopce!

Josef Kostohryz: *Básně* (Kalina). Protože na opravdové básníky se nesmí zapomínat.

Michal Jareš, literární historik, redaktor *Tvaru*

Roberto Bolaño: *Divocí detektivové*. Překlad Anežka Charvátová (Argo). Dva básníci hledají tajemnou básničku Cesáreju Tinajerovou, jež nikdy nepublikovala a která se ztratila v poušti. Bolaňův román je neskutečně zašmodrchané a rozvětvené vyprávění s ohromným množstvím

postav, takže jste chvíli na pochybách, co to vlastně máte před sebou – je to "totální" román, deník i báseň, je to obskurní cesta za hledáním pravdy i pokus o bildungsroman.

Ján Rozner: *Sedem dní po pohrebu* (Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT). Jelikož je česká beletrie letos dosti unavena, sahám k slovenským susedům: román Jána Roznera, psaný v emigraci v 80. letech, reflektuje smrt autorovy manželky, překladatelky Zory Jesenské, v roce 1972. Tedy spíše to, co se dělo sedm dní po její smrti, s výjimečnou ukázkou tehdejší normalizace a bíafrý ducha. Mimořádné dílo ve všech ohledech!

Dante Alighieri: *Božská komedie*. Překlad Vladimír Mikeš (Academia). Nový kompletní překlad jedné z nejpodstatnějších knih evropské literatury. Víc sotva dodávat.

Josef Jařab, amerikanista

1. Leon F. Litwack: *How Free Is Free? The Long Death of Jim Crow* (Kdy jsme skutečně svobodní? Pomalé umírání rasismu v USA) (Harvard University Press). Americký historik z UCLA v Berkeley líčí působivě a znepokojivě rasovou situaci ve své zemi od Prohlášení rovnoprávnosti v roce 1863 až k současnosti, ale mnohé otázky mají platnost pro kontext daleko širší, naši společnost osvobozenou před dvěma desetiletími nevyjímaje.

2. Jiří Pehe: *Tři tváře anděla* (Prostor). Román reflektující dvacáté století ve střední Evropě prostřednictvím tří životních příběhů ze tří generací. Výsledné sdělení: Dějiny jsou shrnutím i životů každého z nás.

3. Jiří Suchý: *A noc je nahá černoška* (Dokořán). Je to, jak víme, velmi specificky naše poezie, kterou při čtení slyšíme jako písničky, navíc v typickém podání autora, případně jiných známých zpěváků a zpěvaček. A protože má Semafor už půl století, mnozí si při čtení těch veršů můžeme vyvolat i vzpomínky na své mládí a na potěšení, jež nám Suchého básničky/písničky po léta poskytovaly.

Juliana Jirousová, výtvarnice

My křesťané bychom se měli více zamyslet sami nad sebou a nad skutečností, že náš Pán a Bůh byl Žid. Proto jsem vybrala tyto dvě knihy:

1. Mireia Ryšková: *Doba Ježíše Nazaretského* (Karolinum 2008)

2. Jehuda Bauer: *Úvahy o holokaustu* (Academia)

A jako třetí volím knihu, která neprávem zapadla bez publicity:

3. Jana M. Bauerová: *Severní kříž* (Kalich 2008)

Milan Jungmann, literární kritik

1. Ludvík Vaculík: *Tisíce slov* (Atlantis). Soubor zveřejněných i dosud nepublikovaných promluv bouřliváka a stylistického mistra, jež zachycují dobu totalitní bezčasovosti.

2. Jozef Leikert: *Taký bol Ladislav Mňačko* (Luna, Bratislava 2008). Autor pracuje metodou "oral historie" a daří se mu otevřít pohled nejen na Mňačka, ale i na postavy tehdejší literatury, např. Vojtecha Mihálíka, Milana Lajčiaka, Tatarku, Štítnického, Roznera, Kaliského aj. Zmapoval tím novodobé československé dějiny, není to pouhá monografie jednoho autora.

3. Stanislav Beran: *Hliněné dny* (Host). Jedenadvacet povídek navázalo bezprostředně na autorovu vynikající prvotinu a zaplnilo vyprávěčské prostředí mollovou tóninou, pohled

znejistěných postav je upřen do minulosti. Mimořádný talent patrně hledá cestu k epickému, románovému sdělení.

Lenka Jungmannová, literární teoretička

Egon Bondy: *Ve všední den i v neděli... Výbor z básnického díla, 1950–1994* (DharmaGaia). Editorovi Martinu Machovcovi se podařilo sestavit reprezentativní "portrét" Bondyho jako básníka, když nechal zastoupit všechny etapy a tendence jeho poezie.

Václav Černý: *Barokní divadlo v Evropě* (Pistorius & Olšanská). Dosud nevydaná studie nahlíží fenomén barokního divadla, respektive dramatu přehledově i komparativně, čímž se řadí k nejdůležitějším pracím s touto tematikou.

Elfriede Jelinek: *Sportštyk, Totenauberg, Sbohem* (Komplet her). Překlad Zuzana Augustová a Barbora Schnelle (Brkola). První český překlad významných spisovatelčiných her zaujme experimentálním jazykem, v němž je vetknuta ostrá kritika současné evropské společnosti. Sžíravé počtení.

Vladimír Justl, editor

1. Bohumila Grögerová: *Rukopis* (Pavel Mervart 2008). Slova za slovy.
2. Vladimír Holan: *Spisy 12, Překlady II (Francouzská poezie)* (Paseka). První souborné vydání, 638 stran, závažný ediční počin Pavla Chalupy.
3. Tomáš Zmeškal: *Milostný dopis klínovým písmem* (Torst 2008). Vzbuzuje naději a touhu po následování.
4. Viola Fischerová: *Domek na vinici* (Agite/Fra). Mimořádná sbírka.

Zdeněk Justoň, ekonom, etnolog a spisovatel

Josef Šafařík: *Hrady skutečné a povětrné* (Dauphin 2008). Stačí, když se člověk při čtení této báječné knížky nechá vědomě oblažovat skvostným myšlením autora. Jaká slast!

Claude Lévi-Strauss: *Mythologica*, 4 díly (Argo, Edice Capricorn 2008–2009). V roce autorova úmrtí chci vzdát hold překladatelům (Helena Beguivinová, Jindřich Vacek) a editorům celé tetralogie, neboť se skvěle ujali tohoto nelehkého díla.

Michal Novotný: *Zpátky* (Pavel Mervart, Edice současné české poezie). Tato půvabná knížka je zpověď i souznění, a také vzpomínání na dobu, která za nic nestála, a přitom byla báječná, neboť nám přese všechno ten strašný režim nestačil ukrást mládí.

Aleksander Kaczorowski, polský novinář a překladatel

Martin Malia: *Lokomotivy dějin: revoluce a utváření moderního světa*. Překlad Marek Pavka (CDK). Vynikající analýza fenoménu revoluce v evropských dějinách: od husitského hnutí až po převzetí moci bolševiky v Rusku.

Petr Pithart: *Devětaosmdesátý* (Academia). Střízlivý pohled na sametovou revoluci a její protagonisty.

Václav Kahuda, spisovatel

Tomáš Zmeškal: *Životopis černobílého jehněte* (Torst). Druhá Zmeškalova kniha ukazuje, že samozřejmost všedního života vůbec není samozřejmá. I tato próza nese vnější znaky nehotovosti, ale je hluboce celistvá uvnitř.

Antonín Líman: *Kouzlo šerosvitu. Úvahy o japonské kultuře* (Česko-japonská společnost a DharmaGaia 2008). Živě a dobře napsané. Autor má mimořádnou syntetizující schopnost – aniž by to bylo násilné.

Eva Kantůrková, spisovatelka

V našem spotřebou přemnoženém světě existují knížky mající svou hodnotu obsaženu samy v sobě. Nedostanou se na velký trh, nepíše se o nich, v knihovnách se ocitají jen jako povinný výtisk, nejsou včleňovány do kontextu literatury. Nic z toho ale neubírá na jejich kvalitě. Vybrala jsem dvě.

Karel Trinkewitz: *Tristium Rabí* (Galerie města Plzně). Je to kniha haiku, provázených autorovými ilustracemi. Těžko říct, čím je Trinkewitz objektivnější: jestli rozsáhlou haikovou poezií, nebo textovými a geometrickými kolážemi.

Pavel Verner: *Zázrak nasycení* (Jiří Tomáš, Akropolis). Posmrtné vydání básní, které shromáždil a uspořádal František Cinger. Pavel Verner byl výrazný politický komentátor a snad i díky britkému rozumu jiskřivější i jeho pietně uchovaná poezie sarkasmem a sebeironií.

Zeno Kaprál, básník

Lucka, Maceška a já od Martina Reibera (Druhé město). Protože autora znám osobně a dráždí mne tajnosnubnost jeho, na první pohled průhledného, textu.

Kominické lodě od Ivana Wernische (Druhé město). Protože blasfemie je mocnější než ortodoxní zbožnost a dobrá poezie si jí také víc považuje.

Muži, kteří nenávidí ženy od Stiega Larssona (Host). Protože mě Mirek Balašík ujišťoval, že tu detektivku přečtu jedním dechem, a nemýlil se.

Anna Kareninová, překladatelka

Jaromír Vochala: *Konfucius v zrcadle Sebraných výroků* (Academia). Po Průškově (a Lesného) edici *Hovory Konfuciovy* z roku 1940 – komentované v pozdější reedici Augustinem Palátem – a po edici z CAD Pressu z angličtiny konečně nový objevený překlad (a výklad) z čínštiny. Čeština získala Konfucia projasněného, dokumentovaného a navíc s překladem dalších dvou významných textů: Učení středu (Střední míry) a Velikého učení. Významná kniha.

Anna Pravdová: *Zastihla je noc. Čeští výtvarní umělci ve Francii 1938–1945* (Opus a Národní galerie v Praze). Neznámé osudy, neznámá díla, dosud nedostupné dokumenty: a zásadní příběh, který se odvíjí za vynikající badatelskou prací autorky.

Sešity: výběr z 33 ½ čísel časopisu. Uspořádal Petr Kabeš za spolupráce Jaroslava Kořána a Dušana Karpatského (Gallery). Po deseti letech od doby, kdy Petr Kabeš na výboru pracoval, znovu obdivuji jeho výběr i to, jak důležité hledačství *Sešity* ve své době představovaly. Odhlédnuto od mé blízkosti ke knize: je to skutečný rozhovor o moderním umění a literatuře.

Lenka Karfíková, filosofka a teoložka

Simone Weilová: *Tíže a milost* (Kalich). Několikařádkové meditace francouzské myslitelky (1909–1943) k tématům náboženství, filosofie a literatury, příznačné svou pronikavostí a hloubkou.

Frances Yatesová: *Giordano Bruno a hermetická tradice* (Vyšehrad). Průkopnická studie světově proslulé britské badatelky (1899–1981), uvádějící do esoterické stránky renesančního myšlení.

Jiří Janák: *Staroegyptské náboženství I: Bohové na zemi a v nebesích* (Oikúmené). Obsáhlý úvod z pera mladého domácího autora syntetizující množství cenného materiálu.

Dušan Karpatský, bohemista a kroatista

Vzhledem k tomu, že nestačím sledovat valnou část knižní produkce a jiní zase nesledují to, co dělám já, rád bych upozornil na dva ediční počiny, u kterých jsem tak trochu byl. Jsou to v první řadě *Sešity: výběr z 33 ½ čísel časopisu* – výběrové připomenutí časopisu, který v druhé polovině 60. let byl otevřenou tribunou průbojných snah v literatuře a umění (uspořádal Petr Kabeš, vydala Gallery), a na druhém místě šestisvazkový soubor *Spisů Iva Andriće*, jediného jihoslovanského nositele Nobelovy ceny za literaturu, který vydalo občanské sdružení Lastavica a sponzorovala firma SLOT Game Milutina Periće.

Václav Klaus, prezident republiky

Z beletrie pro mne v letošním roce jednoznačně vítězí kniha Vasilije Grossmana (napsaná již v závěru 50. let) *Život a osud*, vydaná v roce 2009 nakladatelstvím Knižní klub (už u nás byla vydána, bez velké pozornosti, v roce 1993). Myslel jsem si, že o děsivém životě ve Stalinově Rusku vím všechno, ale touto úžasnou knihou jsem se přesvědčil, že to není pravda.

Souboj o globální oteplování pokračuje. U nás vyšla v roce 2009 v nakladatelství Dokořán kniha bývalého ministra financí Velké Británie Nigela Lawsona *Vraťme se k rozumu* s podtitulem *O globálním oteplení střizlivě a bez emocí*. Název říká vše.

Zásadní úder zastáncům teorie o lidmi způsobeném globálním oteplením z oboru vážné vědy o naší planetě přinesl v roce 2009 nejvýznamnější australský geolog Ian Plimer v knize *Globální oteplování: chybějící věda* (*Heaven and Earth. Global Warming: The Missing Science*; Connor Court Publishing). Důsledně a pro každého čtenáře snad přesvědčivě je v ní rozlišována věda od environmentalistického aktivismu.

Ivan Klíma, spisovatel

1. Orhan Pamuk: *Sníh* (Argo). Kromě toho, že to je brilantně komponovaná próza, dává nahlédnout do zvláštního myšlení islamistů a lidských osudů v rozpolcené společnosti, která žije v trvalém strachu.

2. Jiří Dědeček: *Snídaně se psem* (Torst 2008). U nás bohužel autor bývá zařazen do příhrádky, z níž už jako by neměl úniku. Jiří Dědeček spadl do příhrádky písničkáře. Tvrdím, že patří mezi nejlepší naše současné spisovatele, skvělý prozaik i básník podmanivě čarující s českým jazykem.

3. Amos Oz: *Příběh o lásce a tmě* (Paseka). Oz patří určitě mezi nejlepší současné spisovatele, v autobiografické knize na první pohled jen vypráví příběhy své rodiny, ve skutečnosti vypráví příběh židovského osudu v minulém století, některé z epizod jsou opravdu mistrné miniatury.

Jana Klusáková, redaktorka ČRo 1 – Radiožurnál

Alena Zemančíková: *Bez otce* (Mladá fronta 2008). Brilantní povídky naší rozhlasové kolegyně.

Martin Vopěnka: *Pátý rozměr* (Kniha Zlín). Mimořádný titul letošní knižní žně, nespravedlivě opomíjený.

Josef Kostohryz: *Básně; Povídky a jiné prózy*. (Ve dvou svazcích vydalo nakladatelství Věry Matoušové – Kalina.) Malé jihočeské nakladatelství splácí dluh (bohužel skoro neznámému) básníkovi, mučedníku komunistické totality.

Evžen Kočenda, ekonom

Cormac McCarthy: *Cesta* (The Road; Argo 2008)

Alex Koenigsmark, spisovatel a scenárista

1. *Korespondence I., II., III.* Voskovce a Wericha (Akropolis, Nadace Jana a Medy Mládkových 2007–2008). Byl jsem vždycky obdivovatelem jejich zářivého talentu, elegance a bravurního intelektu. Jejich dopisy jsou obrazem toho, jak byl každý z nich šťasten i nešťasten ve svém osudu (někdy mě překvapuje, že Voskovec byl ve skutečnosti asi zklamanější) – a jsou také velkou literaturou.

2. Kniha *Tři hry* mladého dramatika Petra Kolečka (*Britney Goes to Heaven, Bohové hokej nehrají a Soumrak bodů*; Prostor 2008), kde obdivuju nádherný pocit svobody, spojený s tím, co u tolika jiných jeho vrstevníků, pravda především výtvarníků, trpce postrádám, totiž výtečnou znalostí řemesla. Až se mi zastesklo po divadlu.

Erazim Kohák, filosof

Letos jsem četl především zahraniční literaturu, avšak z té mě nejvíc zaujala kniha, která letos vyšla v českém překladu:

W. G. Sebald: *Austerlitz*. Překlad Radovan Charvát (Paseka 2009). Kniha mě při prvním střetnutí zaujala natolik, že jsem ji přečetl čtyřikrát, pak ještě jednou v nepříliš dobrém anglickém překladu. Na dovolené jsem sledoval vypravěče v Belgii až k pevnosti Breendonku, pak v Praze do Šporkovy 12. Nedovedl jsem se přesvědčit, že prožívám příběh časů minulých – a příběh smyšlený k tomu. Autor vypráví v námětu můj příběh a zároveň příběh nás všech – hledání totožnosti ztracené v proměnách bouřlivých dějin. Vypráví jej tak, jak bychom jej sami prožívali, až jej prožíváme s ním. Jeho vypravěčský záběr plně odpovídá záběru vědomí v průběhu prožitků. Kniha mě mohutně ovlivnila a stala se tehdy před pěti lety podnětem mé poslední knihy, *Domov a dálava* (Filosofia Praha, 2009).

Když Sebaldova kniha konečně vyšla i v českém překladu, přistupoval jsem k ní váhavě. Nechtěl jsem si nedobrým překladem zkazit hluboký prožitek. Nemusel jsem se obávat. Snad je to zčásti silou Sebaldova vyprávění, zčásti velikou a citlivou překladatelskou schopností Radovana Charváta. Pro čtenáře, který přistoupí k Sebaldovu stylu bez předsudků a nechá se unést proudem jeho vyprávění i příběhu, je český překlad plnohodnotným zástupcem knihy.

Pavel Kolmačka, básník

Jiří Tomášek: *Málo slov* (Triáda)

Martin Hybler: *Kolem dokola* (edice Revolver Revue 2008)

Carl Gustav Jung: *Výbor z díla*, svazek VIII, *Hrdina a archetyp matky* (Nakladatelství Tomáše Janečka)

Josef Kolmaš, sinolog a tibetolog

Jaromír Vochala: *Konfucius v zrcadle sebraných výroků* (Academia). Brilantní interpretace základního díla, které již 2500 let ovlivňuje život Číňanů.

Bernard Pitrun, SJ: *Jadrné memento. Životopisný nástin českého provinciála jezuitů Leopolda Škarka SJ (1874 – 1968)* (Centrum Aletti 2008). Svědectví o jedinečné osobnosti, která prošla epochou nadějného vzestupu i hlubokého ponížení.

Bardo thödol. Tibetská kniha mrtvých (vysvobození z bardu skrze naslouchání) (Argo 2008). – skvostné dvojjazyčné tibetsko-české vydání základního díla tibetské eschatologické literatury.

Stanislav Komárek, biolog, filosof a spisovatel

Chandak Sengoopta: *Otto Weininger* (Academia). Kniha velmi bystře a informovaně pojednává o bizarní době přelomu století ve Vídni a jednom z jejích čelných protagonistů.

Markéta Kořená, literární historička

Za krásnou literaturu volím Josefa Kostohryze: *Básně a Povídky a jiné prózy* (Kalina) a Vladimíra Binara: *Hlava žáru* (Triáda).

Za krásné úvahy o ní Vladimíra Svatoně: *Román v souvislostech času* (Malvern).

Pavel Kosatík, spisovatel a publicista

1. Anna Fárová: *Dvě tváře*. Editor Viktor Stoilov (Torst). Dobré dílo.

2. Anna Enquistová: *Návrat domů* (Mladá fronta 2008). Ženský pohled je jiný.

3. Chandak Sengoopta: *Otto Weininger* (Academia). Genialita v dobrém i zlém.

Antonín Kosík, filosof

Dílu Petra Rezka komentáře netřeba.

Koho by nezaujaly obrazy *Vsuvky* v překladu Oldřicha Krále ("... sám pro sebe si nepřestával recitovat nějakou báseň, přičemž po každém verši nakopl nejbližší kámen.") může se dovědět, co je to sen a jaká je jeho struktura.

Kvalita *Dopisu zmizelému* má natolik co říci, že odůvodňuje i porušení pravidel ankety LN. Text by měl být vzpomenut v anketě každý rok, alespoň do doby, než někdo napíše něco lepšího.

Petr Rezek: *Architektonika a protoarchitektura* (Ztichlá klika/Filosofia)

Dong Yue: *Vsuvka do Putování na západ: román na přidanou*. Překlad Oldřich Král (Maxima)

Milena Honzíková: *Dopis zmizelému* (Torst 2003)

František Koukolík, neuropatolog

Tereza Boučková: *Rok kohouta* (Odeon 2008);

Hubert Pointinger: *Solná princezna. Tajná milenka císaře Františka Josefa* (Ikar).

Velká literatura tyhle knížky nejsou. Velké je jejich sdělení o ženství.

Petr Koura, historik

1. Pavel Kosatík: *Sám proti zlu. Život Přemysla Pittra (1895–1976)* (Paseka). Kniha o výjimečné osobnosti našich moderních dějin, napsaná navíc vynikajícím stylem.

2. Pavel Janoušek a kol.: *Dějiny české literatury 1945–1989* (Academia). Monumentální čtyřsvazkové dílo, které dopodrobna popisuje nejen různé literární proudy ve zkoumaném období, ale přesahuje i do dalších uměleckých oblastí (film, divadlo).

3. Stanislava Vodičková: *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana* (CDK). Životní příběh další pozapomenuté historické osobnosti, doplněný mnoha zajímavými fotografiemi a CD přílohou.

Magdalena Kožená, zpěvačka

Orhan Pamuk: *Sníh* (Argo)

Oldřich Král, sinolog

1. Jiří Stránský: *Oblouk* (Hejkal). Neuhlazená promluva sdílené energie, která si na nic nehraje, což se v epoše totální performance ovšem neodpouští.

2. František Štorm: *Eseje o typografii* (Revolver Revue 2008). Ty fascinace a zaříkávání v místě a času písmen musí vzít každého, kdo bere psané slovo osobně.

Jiří Kratochvíl, spisovatel

Simon Mawer: *Skleněný pokoj* (Kniha Zlín)

Vít Kremlička, básník

Jednoznačně Martin Ryšavý: *Cesty na Sibiř* (Revolver Revue 2008);

zkomikovaná *Proměna* od Franze Kafky v podání Václava Gatarika (Garamond);

a ještě opulentní rozhovor – Karel Haloun a Lubomír Martínek: *Otrava krve* (Revolver Revue).

J. H. Krchovský, básník

Martin Reiner: *Lucka, Maceška a já* (Druhé město). Snad nejen proto, že mi knížku autor daroval a že byla letos myslím jediná, kterou jsem přečetl. Tak či tak jsem ji zhltnul za dva večery.

Olga Krijtová, překladatelka z nizozemštiny

Jón Kalman Stefánsson: *Letní světlo, a pak přijde noc*. Překlad Helena Kadečková (Dybbuk). Nevšedně moudrá, tvůrčím způsobem přeložená kniha o žití a umírání na Islandu, kde "vzpomínky nejsou jako šaty, které se častým použitím obnosí".

Péter Farkas: *Osm minut*. Překlad Anna Valentová. Doslov Jarmila Křenková (Dybbuk 2008). Vlastně útěšlivé vyprávění o demenci, jež má i svůj půvab, je-li starci a stařeně dopřáno sdílet osud pospolu doma.

Ian McEwan: *Na Chesilské pláži*. Překlad a doslov Ladislav Šenkyřík (Odeon 2007). Překvapivá drobná próza autora, kterého z četných překladů možná vnímáme v nemilosrdnějším světle.

Luboš Kropáček, orientalista

Jan Heller: *Na čem mi záleží* (Vyšehrad). Hluboké chápání Bible a připomínka jedinečného člověka, který už bohužel není mezi námi.

Orhan Pamuk: *Sníh* (Argo). Nemilosrdný příběh z východotureckého města; kde vlastně najít hranice nadsázky?

Anselm Grün: *Umění stárnout* (Karmelitánské nakladatelství). Přemýšlení, které se mě bezprostředně dotýká.

Josef Kroutvor, spisovatel a historik umění

1. Miloš Doležal: *Bodla stínu do hrudního koše. Črty z Krabatiny* (Thyrsus). Jadrná knížka o dědcích, bábách a strejcích z Vysočiny. Ne těch tlustých knížek, ale těch tenkých se bojte, říkával Hrabal...

2. Sü Č'-mo: *Píseň spadaného listí*. Překlad Magdalena Rytinová (Dybbuk). Nejsou jen *Zpěvy staré Číny*, existuje i moderní čínská poezie... Záslužný překlad!

3. Jiří Cukr: *Novohradské hory. Průvodce zajímavými místy po obou stranách hranice* (Veduta 2008). Průvodce, který potěší na cestách i doma.

Robert Krumphanzl, editor a nakladatel (Triáda)

Françoise Mayer: *Češi a jejich komunismus* (Argo)

Ivan Matoušek: *Oslava* (Edice Revolver Revue)

Josef Škvorecký: *Zbabělci* (svazek 1: Rukopis / svazek 2: Michael Špirit: Komentář; Books and Cards 2009)

Marie Rút Křížková, literární historička a redaktorka

Jan Palach '69. Eds. Petr Blažek, Patrik Eichler, Jakub Jareš a kol. (FF UK Praha, Ústav pro studium totalitních režimů a vydavatelství Togga). Jedinečná publikace (637 stran) s bohatou dokumentací. Obsahuje mimo jiné dílo novináře Jiřího Lederera (zemřel roku 1983 v exilu): *Jan Palach. Zpráva o životě, činu a smrti českého studenta*.

Mireia Ryšková: *Doba Ježíše Nazaretského* (Karolinum 2008). K doporučení této výjimečné publikace (495 stran), první svého druhu, podle mne stačí slova autorčina věnování: ...

Přátelům a studentům, dřívějším i současným, z úcty a vděčnosti vůči těm, kteří už vědí, jak věci jsou, s láskou a radostí těm, kteří to společně se mnou stále hledají.

Jana Štroblová: *Lament* (Akropolis 2008). Tato básnická sbírka byla právem nominována na cenu Magnesia Litera. Říkám si s autorkou: *Jak Šeherezáda:/ chce li žít/ odmlčet se nesmí* (báseň Bystřina).

Ludvík Kundera, Kunštát

1. Josef Hrubý: *Hovory* (Protis 2008). Básně-dialogy jakoby psané pro rozhlas: běžný experiment.
2. Jacques-Pierre Amette: *Brechtova milenka* (Atlantis 2008). Jímavý fiktivní příběh z autenticky vykreslené někdejší NDR.
3. Eduard Goldstücker, Eduard Schreiber: *Von der Stunde der Hoffnug zur Stunde des Nichts* (Arco, Wuppertal). Rozhovory s diplomatem a spisovatelem, s nímž komunisté tvrdě účtovali.

Zdroj: https://www.lidovky.cz/domov/jak-odpovidali-ucastnici-ankety-kniha-roku-2009-a-k.A091218_144604_ln_redakce_glu